

تاریخ معاصر

جمله‌های صحیح یا غلط را مشخص کنید. (هر مورد ۰/۲۵) (۰/۷۵ نمره)

- الف) مطبوعات دینی و جنبش اسلامی دانشجویان دو جریان روشنفکر بودند که در دهه ۱۳۲۰ ش. پا به عرصه وجود نهادند و نقش مؤثری در بیداری اسلامی ایفا کردند.
- ب) رزم‌آرا که مخالف ملی شدن صنعت نفت بود، توسط نواب صفوی از اعضای برجسته فداییان اسلام به قتل رسید.
- ج) محافظت از مرزهای هندوستان و سایر مستعمرات انگلستان در منطقه، از جمله دلایل حمایت انگلیس از مشروطه بود.

راهنمای تصحیح

الف) صحیح (۰/۲۵) (درس ۱۱ - صفحه ۱۱۱)

ب) غلط (۰/۲۵) (درس ۱۲ - صفحه ۱۱۵) به جای نواب صفوی «خلیل طهماسبی» صحیح است.

ج) صحیح (۰/۲۵) (درس ۵ - صفحه ۵۵)

درس Box

الف) مطبوعات دینی و جنبش اسلامی دانشجویان (انجمن اسلامی دانشجویان دانشگاه تهران) دو جریان روشنفکر بودند که در دهه ۱۳۲۰ ش. پا به عرصه وجود گذاشتند و نقش مؤثری در بیداری اسلامی ایفا کردند. یکی از اهداف مهم این جریان‌ها مقابله با اندیشه و جریان‌های غیراسلامی به‌ویژه کمونیسم بود. دغدغه اصلی روشنفکری دینی در آن سال‌ها، ارائه چهره‌ای تازه و پویا از اسلام بود که با مقتضیات زمان و علوم جدید سازگار باشد و مشکلات و نیازهای فکری نسل جوان و تحصیل کرده را پاسخ دهد.

ج) دلایل انگلیس برای حمایت از مشروطه:

- افزایش اعتبار خود در ایران، برای دستیابی به موقعیتی بهتر یا برابر با روسیه؛
- به قدرت رساندن مهره‌های انگلیسی در دستگاه حاکم و مجلس؛

نکته

کمک‌های بی‌دریغ انگلیس به بست‌نشینان در سفارت این کشور در تهران، و تحت حمایت قرار دادن نزدیک به چهارده هزار نفر در سفارت، به همین دلیل صورت گرفت؛

۳) محافظت از مرزهای هندوستان و سایر مستعمرات انگلستان در منطقه.

کدام یک از شماره‌های سمت چپ با گزینه‌های سمت راست در ارتباط است؟ (هر مورد ۰/۲۵) (۱ نمره)

(در ستون سمت چپ یک مورد اضافی است.)

الف) روی کار آمدن مجدد، هم‌زمان با اعلام موجودیت دولت صهیونیستی	۱- حسین علاء
ب) دادن وعده امتیاز نفت شمال به شوروی	۲- رزم‌آرا
ج) خیانت شمردن ملی کردن صنعت نفت ایران	۳- محمدساعده مراغه‌ای
د) از عاقدین قرارداد ننگین ۱۹۳۳ م	۴- حسنعلی منصور
	۵- قوام‌السلطنه

راهنمای تصحیح

الف) «۳» (۰/۲۵) (درس ۱۱ - صفحه ۱۰۹)

ب) «۵» (۰/۲۵) (درس ۱۱ - صفحه ۱۰۹)

ج) «۲» (۰/۲۵) (درس ۱۲ - صفحه ۱۱۵)

د) «۱» (۰/۲۵) (درس ۱۲ - صفحه ۱۱۶)

پاسخ‌دهی تشریحی

الف) روی کار آمدن مجدد محمدساعده مراغه‌ای (در مهرماه ۱۳۲۷)، هم‌زمان با اعلام موجودیت دولت صهیونیستی در سرزمین غصب شده فلسطین بود.

ب) غائله آذربایجان و کردستان که به بحران بزرگی تبدیل شده بود و ممکن بود باعث تجزیه این دو بخش از خاک ایران شود، با رشادت و مقاومت مردم وطن‌خواه و مسلمان آذربایجان و کردستان به پایان رسید. البته فشارهای بین‌المللی و تلاش‌های قوام‌السلطنه که وعده امتیاز نفت شمال را به شوروی داده بود در این ماجرا تأثیر داشت.

ج) رزم‌آرا برای جلوگیری از ملی شدن صنعت نفت به طور محرمانه وارد مذاکره با انگلستان شد و پیشنهاد جدیدی به جای قرارداد الحاقی که متضمن منافع انگلستان بود، ارائه کرد. علاوه بر این او با تحقیر روحیه ملی اعلام کرد که ایرانیان حتی قادر به اداره یک کارخانه سیمان نیستند و ملی کردن صنعت نفت ایران را بزرگ‌ترین خیانت برشمرد.

د) حسین علاء فردی بود که در ماجرای قرارداد ۱۹۳۳ م. ۱۳۱۲ ش. در زمان رضاشاه شرکت داشت و در کنار تقی‌زاده از عاقدین آن قرارداد ننگین بود.

جاهای خالی را با کلمات زیر تکمیل کنید. (سه مورد اضافی است.) (هر مورد ۰/۲۵) (۰/۷۵ نمره)

(مفصل - گلستان - فین کنشتاین - ترکمانچای - تیلستیت - مجمل)

الف) به موجب قرارداد برقراری حق کاپیتولاسیون یا قضاوت کنسولی، بر ایران تحمیل گردید.

ب) براساس معاهده فرانسه متعهد شد که ایران را در جنگ با روسیه کمک کند.

ج) «خودداری از بستن قرارداد با روسیه یا هر دولت سومی که دشمن انگلیس باشد.» از جمله تعهدات ایران در عهدنامه بود.

راهنمای تصحیح

الف) ترکمانچای (۰/۲۵) (درس ۱ - صفحه ۲۱)

ب) فین کنشتاین (۰/۲۵) (درس ۱ - صفحه ۲۲)

ج) مفصل (۰/۲۵) (درس ۱ - صفحه ۲۳)

درس Box

الف) برخی از تعهدات ایران در قرارداد ترکمانچای:

- ۱- واگذاری ایروان، نخجوان و بخشی از دشت مغان به روسیه
- ۲- تعیین رود ارس به عنوان مرز بین دو کشور ایران و روسیه
- ۳- پرداخت ۵ میلیون تومان به عنوان غرامت به روسیه
- ۴- برقراری حق کاپیتولاسیون

ب) در مقابل، ایران متعهد شد برای حمله به متصرفات انگلستان در هند، با افغان‌ها و قبایل هرات و قندهار متحد شود و به انگلستان، اعلان جنگ دهد. همچنین در صورتی که تصمیم ناپلئون بر لشکرکشی به هندوستان قرار گیرد، اجازه عبور لشکر او از ایران، به آن کشور داده شود.

ج) برخی از تعهدات ایران در عهدنامه مفصل عبارت بودند از:

- ۱- قبول حگمیت نماینده انگلیس در اختلاف‌های مرزی خود با روسیه
 - ۲- خودداری از بستن قرارداد با روسیه یا هر دولت سومی که دشمن انگلیس باشد.
 - ۳- استخدام نکردن افسر و افراد نظامی برای آموزش سپاه ایران، از کشورهایی که با انگلستان روابط دوستانه ندارند.
- در برابر، انگلیس به تعهدات مبهم و پیشامدهای احتمالی ملزم شد؛ برای مثال:
- ۱- اگر دولت ثالثی به خاک ایران تعرض کند، انگلستان حتی‌المقدور از کمک و مساعدت به ایران خودداری نکند.
 - ۲- انگلستان از کمک به سرکشان و شاهزادگانی که علیه تاج و تخت پادشاه قاجار قیام کنند، خودداری کند.

۴ گزینه‌های مناسب را انتخاب کنید. (هر مورد ۰/۲۵) (۰/۷۵ نمره)

الف) رابطه علت و معلولی کدام یک از گزینه‌های زیر صحیح نیست؟

- (۱) افزایش اختلافات مرزی ایران و عثمانی در زمان حکومت محمدشاه ← عهدنامه اول ارزنةالروم
- (۲) نهضت تحریم تنباکو ← انسجام بیشتر مرجعیت شیعه
- (۳) نافرمانی کامران میرزا، حاکم هرات ← محاصره هرات توسط محمدشاه
- (۴) عهدنامه گلستان ← سلب حق کشتی‌رانی ایران در دریای خزر
- ب) کدام یک از افراد زیر که نقشی مهم در رهبری نهضت مشروطه داشت، توسط دموکرات‌ها ترور شد؟
 - (۱) شیخ فضل‌الله نوری
 - (۲) سید عبدالله بهبهانی
 - (۳) سید محمد طباطبایی
 - (۴) سید عبدالله مازندرانی
- ج) اولین نشانه حمله علنی و آشکار رضاشاه به شعایر و ارزش‌های مذهبی، در کدام واقعه آشکار شد؟
 - (۱) ممنوع کردن برگزاری مراسم حضرت امام حسین (ع)
 - (۲) تخریب مدارس و حوزه‌های علمیه
 - (۳) برپایی کارناوال‌های شادی در روز عاشورا
 - (۴) اعتراض آیت‌الله بافقی به زنان عضو خانواده سلطنتی

راهنمای تصحیح >> الف) گزینه (۱)، افزایش اختلافات مرزی ایران و عثمانی در زمان حکومت محمدشاه ← عهدنامه دوم ارزنةالروم

(۰/۲۵) (درس ۱ - صفحه ۲۵)

ب) گزینه (۲)، سید عبدالله بهبهانی (۰/۲۵) (درس ۶ - صفحه ۶۴)

ج) گزینه (۴)، اعتراض آیت‌الله بافقی به زنان عضو خانواده سلطنتی (۰/۲۵) (درس ۹ - صفحه ۹۳)

الف)

در زمان حکومت محمدشاه، اختلاف‌های مرزی بین ایران و عثمانی افزایش یافت و درگیری‌های پراکنده‌ای بین دو کشور روی داد. سرانجام در شهر ارزنةالروم مذاکراتی بین نمایندگان ایران و عثمانی با حضور نمایندگان روسیه و انگلستان برای حل اختلاف‌ها انجام شد. نماینده ایران در این مذاکراتها میرزا تقی‌خان فراهانی امیر نظام بود که بعدها صدر اعظم ناصرالدین‌شاه شد و به «امیرکبیر» مشهور گردید.

این مذاکراتها به عهدنامه دوم ارزنةالروم انجامید.

ب)

با شدت گرفتن درگیری‌های سیاسی میان مشروطه‌خواهان، به تدریج، جو وحشت و ترور بر جامعه حاکم گردید. نخست سید عبدالله بهبهانی که نقشی مهم در رهبری نهضت مشروطه داشت، توسط دموکرات‌ها ترور شد. تقی‌زاده که متهم به دست‌داشتن در این ترور بود، از کشور گریخت و به اروپا رفت. به فاصله‌ای کوتاه، چند تن از دموکرات‌ها ترور شدند.

ج)

اولین نشانه حمله علنی و آشکار رضاشاه به شعایر و ارزش‌های مذهبی، در نوروز سال ۱۳۰۶ ش. در واقعه اعتراض آیت‌الله بافقی به زنان عضو خانواده سلطنتی که بدون رعایت موازین شرعی وارد حرم مطهر حضرت معصومه (س) شدند، آشکار شد. به دنبال این اعتراض، رضاشاه به قم رفت و با گستاخی تمام، با چکمه وارد حرم شد و آیت‌الله بافقی را زیر لگد انداخت. پس از آن نیز، دستور تبعید او را صادر کرد.

الف) رابطه علت و معلولی کدام یک از گزینه‌های زیر صحیح نیست؟ (۰/۲۵ نمره)

۱. حرام اعلام کردن تقیه توسط امام خمینی (ره) حمله به مدرسه فیضیه
۲. عزای عمومی در نوروز ۱۳۴۲ اعتراض به سیاست‌های رژیم پهلوی
۳. تبعید امام خمینی به ترکیه تحریم رفتارندوم اصول شش‌گانه
۴. رحلت آیت‌الله بروجردی اجرای اصلاحات موردنظر آمریکا

پاسخ: «۳» تبعید امام خمینی به ترکیه ← تحریم رفتارندوم اصول شش‌گانه (۰/۲۵) (درس ۱۸ - صفحه‌های ۱۵۴ و ۱۵۶)

۵

به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید. (هر مورد ۰/۲۵) (۰/۷۵ نمره)

- الف) کدام حزب از آغاز نهضت ملی شدن نفت تنها خواستار ملی شدن نفت جنوب بود؟
 ب) در زمان رضاشاه، کدام روحانی طی اعلامیه شدیداللحنی درخواست لغو امتیاز نفت داده شده به انگلیس را مطرح کرده بود؟
 ج) در زمان کدام شاه قاجار، با تشویق سفارت روسیه، دستور حمله به مجلس شورای ملی صادر شد؟

راهنمای تصحیح

الف) حزب توده (۰/۲۵) (درس ۱۳ - صفحه ۱۲۳)

ب) آیت الله کاشانی (۰/۲۵) (درس ۱۱ - صفحه ۱۱۱)

ج) محمدعلی شاه (۰/۲۵) (درس ۵ - صفحه ۵۷)

نکته

الف) این حزب، جنبش را به عنوان یک حرکت وابسته به سرمایه‌داری غرب متهم می‌کرد و تنها خواستار ملی شدن نفت جنوب بود؛ زیرا نفت شمال را حق شوروی می‌دانست.
 ج) در تیر ۱۲۸۷، یعنی دو سال پس از استقرار مشروطه، محمدعلی شاه با تشویق سفارت روسیه دستور حمله به مجلس شورای ملی را صادر کرد.

تعریف اصطلاحات یا مفاهیم تاریخی: (هر مورد ۱ نمره) (۲ نمره)

۶

الف) شبکه پداین:

ب) شیخ خزعل:

راهنمای تصحیح

الف) شبکه‌ای که از طریق نفوذ در احزاب و جریان‌های سیاسی (۰/۲۵)، ضمن ایجاد بلوا و آشوب در کشور (۰/۲۵) و اختلاف‌افکنی میان اعضای نهضت ملی ایران (۰/۲۵) موجبات بدبینی به رهبران نهضت را فراهم آورد. (۰/۲۵)
(درس ۱۳ - صفحه ۱۲۴)

ب) فردی وابسته به انگلیس (۰/۲۵) که منطقه خوزستان را زیر سیطره خود درآورده بود. (۰/۲۵) دولت انگلستان به دلیل جانبداری از رضاخان، دست از حمایت او برداشت (۰/۲۵) و او تسلیم رضاخان شد. (درس ۸ - صفحه ۸۸)

نکته

الف) فعالیت‌های پیچیده، سری و غیرشفاف این شبکه از حوزه نظارت دولت خارج بود، به طوری که هر گروه و حزبی در ابتدا تصور می‌کرد این فعالیت‌ها به نفع سیاست‌های آنان است.

ب) این واقعه که به قربانی شدن شیخ خزعل انجامید، در افکار عمومی تصویری قهرمانانه و حتی ضدانگلیسی از رضاخان ایجاد کرد.

۷ اظهار نظر و قضاوت: (هر مورد ۱ نمره) (۲ نمره)

- الف) به نظر شما، چرا سیاست دولت آمریکا نسبت به نهضت ملی شدن نفت و دولت دکتر مصدق از حمایت و میانجی‌گری به مداخله و همکاری با انگلستان برای براندازی تغییر یافت؟
- ب) به نظر شما، چرا در زمان فتح‌علی‌شاه، روس‌ها ایران را در حمله به هرات تشویق می‌کردند؟

راهنمای تصحیح

- الف) زیرا از یک سو انگلیسی‌ها قول دادند، شرکت‌های نفتی آمریکایی را در منابع نفت ایران شریک سازند (۵/۵) و از سوی دیگر خطر نفوذ کمونیسم و حزب توده را در ایران بزرگ جلوه دادند. (۵/۵) (درس ۱۳ - صفحه ۱۲۱)
- ب) زیرا از سویی با انگلستان رقابت داشتند و به خطر افتادن مستعمره‌های انگلیس در هند را به مصلحت خود می‌دانستند (۵/۵) و از سوی دیگر، مشغول شدن ایران در جنگ هرات را مایه فراموشی ایالت‌های از دست رفته شمالی، توسط دولت ایران می‌دانستند. (۵/۵) (درس ۱ - صفحه ۲۴)

توصیف، فهرست و طبقه‌بندی اجزا یا ویژگی‌های پدیده‌های تاریخی: (هر مورد ۵/۰ نمره) (۳ نمره)

الف) دو مورد از مهم‌ترین ویژگی‌های حکومت رضاشاه را نام ببرید.

ب) مشکل اساسی صنایع در زمان رضاشاه چه بود؟

ج) اساس نهضت تحت رهبری روحانیون در دوره ناصردین‌شاه و مظفردین‌شاه بر چه پایه‌هایی استوار بود؟

د) دو مورد از مهم‌ترین حوادثی که منجر به پیروزی نهضت مشروطه شد را نام ببرید.

ه) دو مورد از اقدام‌های انقلابی «مجلس شورای ملی دوره اول» را ذکر کنید.

و) پس از کودتای ۱۲۹۹، سید ضیاءالدین طباطبایی برای سرپوش نهادن بر نقش انگلستان در کودتا، به چه اقدامی دست زد؟

راهنمای تصحیح

الف) وابستگی - خودکامگی و حکومت فردی - ترویج ملی‌گرایی افراطی - نظامی‌گری - تضعیف و تخریب ارزش‌های

دینی (ذکر دو مورد کافی است. هر مورد ۲۵/۰) (درس ۹ - صفحه ۹۰ تا ۹۲)

ب) وابستگی شدید به فناوری (۲۵/۰) و نیروی انسانی ماهر خارجی (۲۵/۰) (درس ۱۰ - صفحه ۱۰۲)

ج) اساس این نهضت بر مبارزه با استعمار خارجی و استبداد داخلی (۲۵/۰) و تلاش برای برقراری عدالت در

مملکت قرار داشت. (۲۵/۰) (درس ۳ - صفحه ۴۰)

د) ماجرای نوز بلژیکی - نارضایتی مردم ایالت‌ها - ماجرای بانک استقراضی روس - فلک شدن بازرگانان - مهاجرت

صغری - مهاجرت کبری (ذکر دو مورد کافی است. هر مورد ۲۵/۰) (درس ۴ - صفحه‌های ۴۴ تا ۴۸)

ه) رد قرارداد ۱۹۰۷ - مخالفت با دریافت وام از دولت‌های خارجی - تأسیس بانک ملی - اخراج نوز بلژیکی (ذکر دو

مورد کافی است. هر مورد ۲۵/۰) (درس ۵ - صفحه ۵۶)

و) با تبلیغات فراوان، قرارداد ۱۹۱۹ را که به همت افرادی چون آیت‌الله مدرس عملاً متروک مانده بود، لغو کرد.

(۵/۰) (درس ۷ - صفحه ۷۹)

ج) هدف این نهضت آن بود که با ایجاد عدالت‌خانه و «دارالشورا» قدرت و اختیارات پادشاه و حکام را محدود و با

اجرای قوانین اسلامی از لجام‌گسیختگی آن‌ها جلوگیری کند.

ه) پس از این که قرارداد ۱۹۰۷ امضا شد، سفیران روس و انگلیس، رسماً دولت ایران را از آن قرارداد باخبر کردند.

به محض اطلاع مردم، هیجان عمومی علیه این دولت‌ها شکل گرفت و نمایندگان مجلس، به اتفاق آراء، قرارداد را رد

کردند. مجلس، قبل از آن نیز دریافت وام از دولت‌های خارجی را رد و برای حل این مشکل، به تأسیس «بانک

ملی» اقدام کرده بود. به علاوه، نوز بلژیکی را که پست مهم مالی ایران در دست او بود، اخراج کرده بود. این

اقدام‌های انقلابی، برای دولت‌های استعمارگر، زنگ خطر بود؛ زیرا در جهت خلاف هدف‌های استعماری آنان جریان

داشت. به همین دلیل، برای سرکوب مجلس، به توافق رسیدند و هنگامی که محمدعلی‌شاه ساختمان مجلس را به

توپ بست، روسیه از آن حمایت کرد و انگلیس نیز با سکوت خود به آن رضایت داد.

و) سید ضیاء که مورد حمایت کامل سفارت انگلیس بود، به قصد منحرف ساختن افکار عمومی، با تبلیغات فراوان،

قرارداد ۱۹۱۹ را که به همت افرادی چون آیت‌الله مدرس عملاً متروک مانده بود، لغو کرد، تا برای سرپوش نهادن

بر نقش انگلستان در کودتا، دولت خود را کابینه‌ای ملی و ضدانگلیسی نشان دهد.

ب) ماشین‌آلات صنعتی به مملکت وارد می‌شد، اما فکر ابداع و ساخت ماشین‌آلات توسط نیروی بااستعداد ایرانی

رواج نیافت. در نتیجه ایران به واردکننده و مصرف‌کننده محصولات آلمانی تبدیل شد.

متن زیر را بخوانید و به سؤالات داده شده پاسخ مناسب دهید.

«در اواخر دوره سلطنت ناصرالدین شاه، مردم، رفته رفته اعتراض خود نسبت به حکومت قاجار را آشکار کردند. ترور ناصرالدین شاه، آخرین نمونه این نارضایتی عمومی بود. او پادشاهی خودکامه بود که در طی حکمرانی پنجاه ساله اش، با شیوه های استبدادی، از ابراز علنی انتقادهای مردم جلوگیری می کرد. جانشین او، مظفرالدین شاه، فردی سست عنصر، بی اراده و بیمار بود و توانایی سر و سامان دادن به امور کشور را نداشت. مظفرالدین شاه، عین الدوله را که فردی مستبد بود، به عنوان صدر اعظم انتخاب کرد و اداره مملکت را به او سپرد. مظفرالدین شاه نیز مانند پدرش، سه بار به اروپا سفر کرد. پیامد این سفرها، هزینه هایی سنگین بود که دولت با گرفتن وام از بیگانگان، آن را تأمین می کرد و در مقابل، دستاوردی برای اقتصاد، علم و صنعت ایران نداشت. هم زمان، در روزنامه ها ماجراهایی از این سفرها درج می شد و خشم عمومی را برمی انگیزت. خشونت های عین الدوله و حاکمان ایالت ها، همراه با فقر عمومی و رکود شدید اقتصادی نیز، بر این نارضایتی ها می افزود و کشور را در آستانه یک شورش سراسری قرار می داد.»

الف) هزینه سفرهای مظفرالدین شاه به اروپا چگونه تأمین می شد؟

ب) چه عواملی موجب برانگیختن خشم عمومی و قرار گرفتن کشور در آستانه یک شورش سراسری شد؟ (ذکر دو مورد کافی است).

راهنمای تصحیح

الف) با گرفتن وام از بیگانگان (۵/۵) (درس ۳ - صفحه ۴۳)

ب) درج ماجراهایی از سفرهای مظفرالدین شاه به اروپا در روزنامه ها - خشونت های عین الدوله و حاکمان ایالت ها - فقر عمومی - رکود شدید اقتصادی (ذکر دو مورد کافی است. هر مورد ۵/۵) (درس ۴ - صفحه ۴۳)

تشریحی: (علل، دلایل، آثار، نتایج و پیامدهای تاریخی)

هدف رضاشاه از ترویج ملی‌گرایی افراطی چه بود؟ (۵/۰ نمره)

۱۰

راهنمای تصحیح» به حاشیه راندن اسلام (۵/۰) (درس ۹ - صفحه ۹۱)

چرا قرارداد ۱۹۱۹ م. موجب شکل‌گیری سیستم «تحت‌الحمایگی» ایران از سوی دولت انگلیس می‌شد؟ (۷۵/۰ نمره)

۱۱

راهنمای تصحیح >> زیرا به موجب آن، نظارت بر تشکیلات نظامی، مالی و سیاسی ایران (ذکر دو مورد کافی است). (هر مورد ۲۵/۰)، منحصرأ در اختیار مستشاران انگلیسی قرار می‌گرفت. (۲۵/۰) (درس ۷ - صفحه ۷۵)

۱۲ بعد از کودتای ۱۲۹۹ ش، رضاخان در مقام وزارت جنگ به چه اقداماتی دست زد؟ (۷۵/۰ نمره)

راهنمای تصحیح >> او در طول این مدت، تسلطش را بر ارتش تثبیت کرد، (۷۵/۰) ژاندارمری را از «وزارت داخله» (وزارت کشور) به «وزارت جنگ» انتقال داد (۷۵/۰) و بر نفوذ خود افزود. (۷۵/۰) (درس ۸ - صفحه ۸۲)

۱۳ چه عواملی زمینه‌ساز دادن امتیازهای متعدد به خارجیان در دوره قاجار شد؟ (۱ نمره)

راهنمای تصحیح ضعف حکومت قاجار، (۰/۲۵) دسیسه‌های عناصر نفوذی بیگانه (۰/۲۵) و طمع‌ورزی و فساد مالی درباریان (۰/۲۵) زمینه سلطه بیگانگان بر مملکت را فراهم کرده بود. (۰/۲۵) (درس ۳ - صفحه ۳۸)

نکته بارزترین نتیجه این وضعیت، امتیازهای متعددی بود که به خارجیان داده می‌شد.

چرا دولت‌های استعماری تلاش می‌کردند تا در کشورهای دیگر نفوذ کنند؟ (۱ نمره)

۱۴

راهنمای تصحیح

کشورهای اروپایی با برده‌داری گسترده و ثروت حاصل از غارت ملت‌های آسیایی و آفریقایی، (۰/۲۵) توانستند شرایط اقتصادی و اجتماعی برای انقلاب علمی و صنعتی را فراهم کرده (۰/۲۵) و به جهشی در رشد اقتصادی دست پیدا کنند. (۰/۲۵) در نتیجه، به بازارهای مصرف و مواد اولیه ارزان‌قیمت نیاز داشتند. (۰/۲۵) بنابراین، دولت‌های استعماری، روزبه‌روز بر نفوذ خود در کشورهای دیگر می‌افزودند. (درس ۲ - صفحه ۲۹)

دولت روسیه در خطاری که در سال ۱۳۹۰ ش. به ایران داد چه درخواست‌هایی را مطرح کرد؟ (دو مورد) (۱ نمره)

راهنمای تصحیح

- ۱- اقدام‌های مورگان شوستر متوقف و او از ایران اخراج شود.
- ۲- بدون موافقت روس و انگلیس، از استخدام اتباع خارجی در ایران، خودداری شود.
- ۳- هزینه نگهداری قوای روسیه در ایران را، دولت ایران پرداخت کند. (ذکر دو مورد کافی است. هر مورد ۵/۰) (درس ۶ - صفحه ۶۶)

چرا در سال ۱۳۲۰ ش. و پس از پیشروی ارتش هیتلر در خاک شوروی، ایران مورد توجه متفقین قرار گرفت؟ (۱ نمره)

راهنمای تصحیح

زیرا مناسب‌ترین راه برای انتقال کمک‌های اقتصادی و نظامی انگلستان و آمریکا به شوروی بود تا ماشین جنگی هیتلر را متوقف کند. (۰/۵) از سوی دیگر احتمال تسلط آلمان‌ها بر چاه‌های نفت ایران و خاورمیانه، انگلستان را به وحشت انداخته بود. (۰/۵) (درس ۱۰ - صفحه ۱۰۰)

۱۷ دو مورد از مهم‌ترین عواملی که زمینه‌های شکل‌گیری نهضت ملی شدن نفت ایران را فراهم کرد ذکر کنید.

(۱ نمره)

راهنمای تصحیح «عدم تصویب قرارداد الحاقی در مجلس - آگاهی مردم از ماهیت استعماری قراردادهای قبلی - مخالفت فراکسیون

جبهه ملی در مجلس با قرارداد الحاقی - حمایت آیت‌الله کاشانی از دکتر مصدق - به قتل رسیدن رزم‌آرا

(ذکر دو مورد کافی است. هر مورد ۵/۰) (درس ۱۲ - صفحه‌های ۱۱۳ تا ۱۱۵)

پس از تشکیل دومین دوره مجلس شورای ملی، بین دو حزب «اعتدالیون» و «دمکرات» چه اختلافات فکری و

سیاسی به وجود آمد؟ (۱ نمره)

راهنمای تصحیح

اعتدالیون مذهب را سدی محکم در برابر ظلم و بی عدالتی می دانستند (۰/۲۵) و اجرای شریعت را در دستور کار خود قرار داده بودند. (۰/۲۵) دمکرات ها بر جدایی دین از سیاست تأکید می کردند (۰/۲۵) تا مشروطه را از جنبه های دینی تهی کنند و نهضت را از آرمان های اصیل آن دور سازند. (۰/۲۵) (درس ۶ - صفحه ۶۴)